
Telegram di consumadus auril 2012

Massa netijia ne fej nia bon ala sanità

Sustanzes antibateriches ti prodoc da neté, mitli per puzené l'ëifl y tei contra la taces – la ufierta de prodoc per neté y lavé ie stragranda y si adurvanza nia for da fundamënt, dut auter, datrai iela nchinamei pericolëusa. Nce sce la publizità nes uel suvënz fé crëier autramënter: la majera pert di mitli speziei ne ie nia de bujën, scrij la scumenciadiva cunsumadëures. Y pona: mitli da neté agressifs y l'igena esagereda possa gaujé alergies. Oradechël ne ie la majera pert dla bateries de cësa defin nia pericolëuses. Truep prodoc danejea dassënn l'ambient, davia che giut de no duta la sustanzes ie biodegradables tla sereneres.

Coche prodot de basa per puzené a cësa iel normalmënter assé de n detergënt generich adatà per uni sort d'adurvanza, n mitl abrasif mpue plu sterch, canche la va de neté l'ledam plu ustinà y ajëi o saira de limon per ti vester ala depusizion de ciauc te chegadoi, tla baniadoies y te droch. Oradechël buta nce mpue de spirt per neté bën vieresc y spiedli. Per l' rest vel la regula che „la forza di muscli“ vën dan la chimica – a chësta maniera respeteien l'ambient y brujen calories: a puzené i vieresc bruja na persona de 70 kg te 15 menuc 83 calories: plu o manco l' medemo sciche sce la fajëssa jogging per n diesc menuc.

Di mundiel dl cunsum – 50 ani de dërc per i/la cunsumadëures

Ai 15 de merz ie l di mundiel di/dla cunsumadëures. Uni ann lecorda n chësc di la urganisazions per i/la cunsumadëures y si sustenidëures i nteresc de defendura di/dla cunsumadëures, i dërc de basa di/dla cunsumadëures y l bujën de ti jì ancontra ala ngiustizies sozieles, l dezipamënt ecologic y la meladurvanza dl pudëi da pert dl'economia. Chësta urganisazions se refej cundechël a na detlarazion dl presidënt american John F. Kennedy che ova ai 15 de merz 1962 per l prim iede formulà na lingia de dërc di cunsumadëures.

50 ani do chësc fat ie l bujën de sburdlé l'istituzions y l'economia a defënder miec i zitadins y i cunsumadëures for mo atuel. Ma tl medemo mumënt iel danz nce de mpurtanza che nëus zitadins nstësc purton pro al miuramënt dla sozietà.

Sport-events 2012: metède verda ala chertes falsifichedes

L'ann 2012 se prejentea rich de manifestazions sportives che mpulsea y ntujiamea n gran publich, sciche p.e. i juesc olimpics a London. Ma canche i priejes dla chertes online ie drè massa convenienc iel da mèter verda: dovia possel se scuender fregatures.

Cumprède vosta chertes mé pra purteles ufizieles de prevenduda o da plates web autorisedes. Sun la plates dla Uefa iel la nformazions n cont dla purteles ufizieles de prevenduda sibe per i campiunac mundiei europeics dl juech al palé 2012 che nce per d'otra cumpetizions nternaziuneles y per la Champions League; l medemo vel nce per i juesc olimpics a London. Stampève ora na copia di documènc sun la pruzedura dl'apusteda o salvève i „screenshots“ uriginei.

De plu nformazions y cunsèies de utl ie da liejer sun la plata dla ZCE sot a www.euroconsumatori.org.

Trapula internet Italia-programmi.net

L'autorità antitrust ti ova de jené dl 2012 dat na strafonga de milions d'euro ala firma Estesa Ltd pervia de si pratices cumerzieles nia reïdles. Chèsta firma, gestëura dla plata internet italia-programmi.net cun sènta sun la ijules Seychelles, sciacova bele da mëns cunsumadëures che se ova registrà sun la plata internet zënza l savèi y ti mandova amunimènc de paiamènt y manacedes. l/la cunsumadëures fova capitei sun la plata www.italia-programmi.net navigan tl internet ala crissa de software debant. Via per de plu links senialei cun "scaricalo subito" ("cèria ju debota") ruova i/la cunsumadëures pra na scrita "registrati ora e scarica" ("registrèiete sèn y cèria ju"). Zënza se rënder cont tumova i/la cunsumadëures te na trapula y se registran stlujovi ju n cuntrac per n abunamènt de doi ani al priesc de 96,00 € al ann. Do la strafonga da pert dl antitrust semea che la firma ébe sèn mudà strategia: Truep cunsumadëures nes conta sèn che i giapa amunimènc da pert de Italia-programmi.net (i gestëures dla trapula) cun l titul "Convocazione presso il Tribunale Regionale Giudiziario" – „cunvocazion pra l trubunal regiunel giudizier“ per i manacé che do la paroles unirà sciche de dì i fac. Scebèn che l cuntenut dl amunimènt ie formulà te na maniera agressiva – l mira a ti fé tème ai cunsumadëures – ne à chisc nia drè de sté cun festide, ajache n tel tribunal NE IEL NIA. Cunsèies y aiut ie da giapé pra la ZCS, tel. 0471-980939.

Cuntrac per telefonn: la miëura ufierta?

For inò vèn tla ZCS cunsumadëures che do avèi stlut ju n cuntrac per telefonn (la majera pert cun n pitadëur de lectrisc o de telefonn) scumència a dubité n cont de si apurvazion. L cunsèi dla ZCS: no lascève ite a dé massa debota l'apurvazion a na pruposta! Nce chi che sà da fé bèn i conc, ne ie tan che mei boni de cunfrunté na ufierta mé prejenteda a usc cun l cuntrac atuel y valuté ciun di doi che ie plu convenient. L ie miec se nuzé de calculadëures ndependènc y se damandé dadedò, per scrit, ufiertes personalisedes. Permò do ti avèi cialà avisa a chèsta ufiertes y les avèi cunfruntedes dëssen tò na dezijion.

Cunsèi: chi che uel se schivé da cherdedes publiziteres possa se scrì ite tla lista dla oposizions (Registro

delle Opposizioni, www.registrodelleopposizioni.it) y metède verda de ne dé no ca vosc dac per rejons de publizità.

Spargules sci – ma präibel aldò dla sajon y dla region y pusciblmënter zënza chimica

Tla coltivazion de spargules iel doi de gran linies: la coltivazion cunvenziunela y chëla biologica; la spargules cultivedes cunvenziunalmënter vën cautedes y sprizedes sinteticamënter. Ciamps moderns de spargules cultivedes cunvenziunalmënter coche i ie da abiné nce te Südtirol god de n sistem de cundotes sota tiera tres chëles che la plantes dla spargules vën blandedes y cautedes cun na soluzion d'ega y chetum artificiel y sce n cajo nce sciaudedes. Contra malaties da fonch spriza i paures cunvenziunei la spargules cun pesticid. Tla coltivazion biologica vën la spargules cautedes cun chetum o cumpost y la malaties da fonch vën cumbatudes dai paures biologics cun soluzions de ram aldò dla regulamentazions dla UE. La spargules biologiches te Südtirol vën cultivedes dantaldut tl'aziendes Bioland y vendudes n gran pert diretamënter sun l luech da paur. Unfat sce biologiches o cunvenziuneles: chi che à gën la spargules dassëssa les maië dai prims d'auril nchin ai prims de juni. Chi che uel maië spargules blanches o vërdes ora de chësta sajon ne se cumporta nia scialdi da fundamënt dal pont d'ududa ecologich: Esperc sà da dî che per l trasport de un n chilo de spargules cun n flieggher dal'Africa dl Sud iel de bujën de cater litri de kerosen.

Spendules

Chi che uel fé na spendula dassëssa pudëi se crì ora a chi che i uel ti la fé – no l cuntrere. Per vester tleres: da urganizazions che pëtla aggressivamënter spendules per telefonn o sun streda iel da sté dalonc. Cumpascion, tëma o l dejidere de se desgatië debota da chi che pëtla ne ie deguna bona prerogatives per na spendula. La ZCS à dat ora na plata de nformazion te chëla che n possa liejer co che i damandënc de spendules rëidli ie da defrënzië da chëi manco rëidli. La plata info ie da udëi online sot a www.verbraucherzentrale.it y da giapé debant tla verscion sun papier ti ufizies dla ZCS.

ZCE: Directives per lamentanzes di/dla cunsumadëures

Sce do la cuntlujion de n cuntrat cun n'azienda se portel pro n problem, per ejëmpl ajache l ciuciapolver ie rot do l prim iede che n l à adurvà o ajache l tiermul per la cunseniazion ie bele passà via da dis (y ve ëis stufà de sté a mespies a cialé la televijion) ie la prima cossa che ve toma povester ite chëla de cherdé su l'otra pert almanco per ve lascé ora l sënn. Ma scialdi miec iel fé zeche d'auter: retlamazion scritta. Ma cie dassëssa pa vester scrit te na tel retlamazion? Pra chi possi pa damandé do per cunëscer mi dërc? Respostes a chësta y a d'otra dumandes giapëis tla „Directives per la lamentanzes di/dla cunsumadëures“ che la Zentrele Cunsumadëures Europeica de Bulsan à publicà. La brosciura ie da giapé debant pra la Zentrele Cunsumadëures de Bulsan (Brennerstraße 3, Tel. 0471-

980939) o la possa unì ciarieda ju dala plata dla ZCE www.euroconsumatori.org o la vèn mandeda a cèsa sun dumanda.

Auti adurvei: ce garanzia àn pa ala fin vëiramënter?

Pra la garanzies di auti de segunda man vëniel for inò su vel melsegurèza. Tan giut vélela pa? Cie ie pa curì avisa? Tlo la nformazions plu mpurtantes:

- 1. La garanzia leghela vel nce per auti de segunda man!
- 2. La dureda dla garanzia leghela ie nce pra auti de segunda man de regula de doi ani dala compra inant. Cun n cuntrat possa l venditëur y l cumpradëur smendrì la garanzia a n tëm de garanzia de n ann, ma nia de manco.
- 3. La rejon de garanzia ie ududa danora dala lege y n ne possa nia renunziè lessù!
- 4. La garanzia leghela ie debant!

Metède verda: Nia uni dann ne toma automaticamënter tla garanzia. Sambën dajerà n auto cun 150.000 km sun la sciabes plu sënies de adurvà che no n auto cun 50.000 km. L dërt de pudëi lascé cuncé n dann n garanzia pra n auto cun truep chilometri ie danz plu rie da pertënder che pra n auto cun puec chilometri!

Deplù nformazions sun www.verbraucherzentrale.it

250.000 euro de strafonga per Teletu: viulazion di dërc de retrata

L ann passà d'instà fova truepa persones unides pra la ZC a se lamenté per l medemo problem. Les ova dat si apurvazion per telefonn de ativé n cuntrat Teletu. Dadedò se oveles nuzà dla rejon de se retré dal cuntrat (tl tëm di diesc dis udui danora dal codesc de defendura di cunsumadëures). Purtruep fova la lëtres recumandedes che les ti ova scrit ala Teletu unides iniuredes da chësta y l cuntrat ti ie debota unit ativà. Perchël fovel tan che mpuscibl (o almanco bendebò cumplicà) mudé inò per jì de reviers pra l „vedl“ pitadëur de telefonn o per avëi inò l „status quo“ de dan che n ova stlut ju l cuntrat. D'agost à la ZCS perchël fat na denunzia de chisc caji pra l'autorità de verdia per la concurenza y l marcià. Sën ie la dezijion unida publicheda: l'autorità de verdia à cunscidrà chësta pratica cumerziela sciche nia rëidla y ti à dat na strafonga de 250.000 euro. „L resta da speré“ dij la ZCS „che chësta strafonga nueva feje a na moda che Teletu mude si cumpurtamënt de viers de si tlienc y tlientes. Nëus ti stajeron a uni moda do a chësta cuestion y, sce l ie de bujën, fajerons inò na denunzia.